

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל כא"ב תיאום ובקרה
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה: גמר
מועד הבחינה: חורף תשע"ט, 2019
היקף הבחינה: 2 יח"ל
מספר שאלון: 997102

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

אזרחות

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה בשאלון זה **ארבעה** פרקים:

פרק ראשון (3X10) 30 נקודות.

פרק שני (20X2) 40 נקודות.

פרק שלישי (1X10) 10 נקודות.

פרק רביעי (2X10) 20 נקודות

סה"כ: 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין

ד. מלאו את הפרטים הבאים:	פרטי מרכז ההשכלה:
מספר נבחן: _____	שם: _____
שם נבחן: _____	כתובת המוסד: _____
שם משפחה פרטי	קוד מוסד: _____
ת"ז: <input type="text"/>	

בהצלחה!

פרק ראשון (30 נקודות)

לפניכם עשר שאלות. עליכם לסמן את התשובה הנכונה ביותר. לכל שאלה 3 נקודות.

1. מה מהיסודות הבאים אינו חיוני להקמת מדינה?

א. שטח (טריטוריה).

ב. אוכלוסייה.

ג. כסף.

2. מהו רוב רגיל (יחסי)?

א. הכרעות המתקבלות על פי רוב הגדול מ-50% של המשתתפים בהצבעה.

ב. הכרעות מתקבלות על פי רוב הגדול מ-50% של הזכאים להצביע.

ג. הכרעות המתקבלות על פי רוב של 2/3 או יותר מהמשתתפים בהצבעה.

3. מהם התנאים לקבלת אזרחות במדינת ישראל?

א. מכוח חוק השבות.

ב. מכוח הענקה.

ג. כל התשובות נכונות.

4. אחד המאפיינים בבחירות לכנסת בישראל הוא השוויון. כיצד מתבטא השוויון

בבחירות לכנסת?

א. כולם שווים בפני החוק.

ב. לכל אזרח יש זכות שווה להגנה בפני החוק.

ג. קולו של כל אזרח שווה.

5. הסבר מהי הסיבה להקמת ממשלה קואליציונית בישראל?

א. כי המפלגות בישראל לא מסתדרות ביניהן.

ב. כי אף מפלגה לא זכתה ברוב המושבים בכנסת.

ג. כי הממשלה לא מסוגלת לסיים קדנציה מלאה.

6. אילו מהסמכויות הבאות אינה נכללת בסמכויותיו של ראש הממשלה?

א. לחתום על חוקי הכנסת.

ב. לתת חנינה לאסירים.

ג. לפטר שר מהממשלה.

7. ערעור על פסק דין שניתן בבית המשפט השלום ניתן להגיש ל:

א. בית משפט לתעבורה.

ב. בית משפט עליון.

ג. בית משפט מחוזי.

8. הכנסת היא:

א. הרשות השופטת.

ב. הרשות המחוקקת.

ג. הרשות המבצעת.

9. הגישה הליברלית:

א. מצמצמת פערים ומבטיחה שוויון כלכלי של כל פרט בחברה.

ב. מאפשרת יוזמה חופשית ומימוש עצמי של הפרט.

ג. מצמצמת פערים חברתיים ומעמדות בין קבוצות בחברה.

10. דמוקרטיה עקיפה (ייצוגית) היא:

א. בחירה של נציגים למוסדות השלטון. הנציגים מייצגים את רצון האזרחים.

ב. התאספות של האזרחים שמקיימים דיון בבעיות סדר היום ושותפים בהחלטות.

ג. שלטון של אדם אחד אשר מחליט וקובע מה יהיה במדינה.

פרק שני (40 נקודות)

עליכם לענות על שתיים מתוך ארבע השאלות הבאות, 14-11. לכל שאלה 20 נקודות.

11. מגילת העצמאות

א. חלקו את מגילת העצמאות לשלושה חלקים. כתבו מה מאפיין כל חלק.

-חלק היסטורי מבטא את הקשר של העם היהודי לארץ ישראל.

-חלק מעשי מדיני הכרזה על המדינה אופייה הדמוקרטי.

-חלק הצהרתי פניה לגורמים שונים להכרה ולשלום ולהתאחדות בארץ ישראל

ב. ציינו והסבירו שלושה מאורעות היסטוריים המוזכרים במגילת העצמאות.

הקונגרס הציוני, הצהרת בלפור, השואה, הצהרת האומות המאוחדות.

12. הרשות המחוקקת - הכנסת

א. ציינו והסבירו שניים מתפקידי הכנסת.

חקיקה, ייצוג האזרחים, פיקוח על הממשלה, רשות מכוננת, מינוי בעלי תפקידים, למשל, בחירת נשיא, כינון הממשלה ועוד.

ב. הציגו שני הבדלים בין המליאה לוועדות הכנסת.

מקום הדיון, זימון מומחים, פומביות הדיון, מספר משתתפים

13. מנגנוני פיקוח וביקורת

א. ציינו והסבירו שניים ממנגנוני הפיקוח והביקורת הרשמיים הקיימים

בישראל.

מבקר המדינה, נציב תלונות הציבור, הכנסת, מערכת המשפט, היועץ המשפטי לממשלה, נגיד בנק ישראל, ועדות חקירה פרלמנטרית וממלכתית, ועדת בדיקה ממשלתית

ב. ציינו והסבירו שניים ממנגנוני הפיקוח והביקורת הלא רשמיים הקיימים

בישראל.

תקשורת, דעת קהל, הפגנות, אומנות.

14. גלובליזציה

א. ציינו והסבירו שני יתרונות של תהליך הגלובליזציה.

עלייה ברמת החיים והתפתחות כלכלית, העברת מידע ממקום למקום באופן מידי, הוזלת מוצרים עקב יבוא ממדינות שבהן היצור זול יותר, עלייה ברמת ההשכלה בגלל הביקוש למשכילים, התפתחות של תשתיות במדינה.

ב. ציינו והסבירו שני חסרונות של תהליך הגלובליזציה.

בריחת מוחות למדינות שבהן תנאי העסקה טובים יותר, האחדה תרבותית, אמריקניזציה - תהליך שבו אוכלוסיות רבות בעולם מאמצות מאפיינים תרבותיים, חברתיים וכלכליים של ארה"ב, תוך איבוד המאפיינים והתרבות שלהם, פגיעה בתעשייה המקומית המסורתית שאינה מסוגלת להתמודד עם היבוא הזול, הגירה של עובדים זרים ולא חוקיים, הפערים בין עשירים לעניים גדל, ניצול עובדים בתנאים מחפירים ובשכר נמוך.

פרק שלישי (10 נקודות)

עליכם לענות על שאלה אחת בלבד מן השאלות 15-16

15. חברת יוניברסל, שהיא מחברות המוזיקה הגדולות בעולם, שלחה מכתב ליוצרי השיר "TOY" הישראלי ("טוי") אשר זכה באירוויזיון, ובו הם טוענים שהשיר מועתק מהשיר שלהם.

א. זהו והסבירו את הזכות שעליה יכולה להתבסס חברת "יוניברסל".

הזכות לקניין (רוחני) – הזכות של אדם לצבור לעצמו רכוש ללא חשש שרכושו יילקח ממנו. דוגמאות לקניין רוחני יש (להציג 2 דוגמאות): שיר, המצאה, פטנט, מחקר וכו'.

ב. נמקו את תשובתכם על פי האירוע.

חברת "יוניברסל" טוענת שיוצרי השיר "טוי" מועתק מהשיר שלהם, ואם כך הדבר, ישנה פגיעה חמורה בזכות לקניין חומרי.

16. אדם שטייל ברחובות תל אביב נעצר על ידי שוטרים. הם חשדו שביצע פריצה לחנות. הם לקחו אותו למעצר, לא אפשרו לו לראות עורך דין ואף עשו חיפוש בביתו ללא אישור שופט. האדם טען שפגעו בזכויותיו.

א. זהו והסבירו את הזכות שעליה יכול להתבסס אותו אדם.

הזכות להליך משפטי הוגן - הזכות של אדם למשפט הוגן ופומבי. דוגמאות לכללים שנועדו להבטיח זכות זו (יש להציג 2 דוגמאות):

1. זכותו של אדם לדעת במה הוא מואשם.
2. מעצרו של חשוד מוגבל ל-24 שעות (עד הארכת מעצרו על ידי שופט).
3. זכותו של אדם לייצוג משפטי משפטית.
4. אין לערוך חיפוש בביתו של אדם ללא צו של בית משפט.

ב. נמקו את תשובתכם על פי האירוע.

האדם טוען שנפגעה הזכות להליך הוגן מכיוון שהשוטרים לא אפשרו לו לראות עורך דין, ולכן זכותו לייצוג משפטי נפגע. החיפוש בביתו ללא צו של שופט גם הוא פוגע בזכות להליך הוגן.

פרק רביעי (20 נקודות)

לפניכם ארבע שאלות 17-20. עליכם לענות על שתי שאלות (לכל שאלה 10 נקודות).

17. ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית

א. הציגו והסבירו חוק אן מוסד המבטאים את אופייה של מדינת ישראל כמדינה יהודית.

חוקים בעלי אופי יהודי: חוק שעות העבודה ומנוחה, חוק איסור גידול חזיר, חוק המצות, חוק שיפוט בתי דין רבניים, חוק השבות, חוק האזרחות, חוק יום הזיכרון לשואה ולגבורה, חוק יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.

מוסדות: רבנות ראשית, בתי דין רבניים, הסוכנות היהודית, משרד הקליטה, משרד הדתות, קק"ל.

ב. ציינו והסבירו גישה אחת לגבי האופי הרצוי של מדינת ישראל.

גישה דתית חרדית, גישה דתית לאומית, גישה דתית מסורתית, גישה דתית תרבותית, גישה חילונית, גישת הפרדת דת מהמדינה.

18. נשיא המדינה

א. ציינו והסבירו שני תפקידים ייצוגיים של נשיא המדינה.

חותם על חוקי הכנסת, נותן ומקבל כתב אמנה של נציגים דיפלומטים, ממנה שופטים, דיינים, מבקר המדינה ונגיד בנק ישראל (כל תפקיד ייצוגי אחר יתקבל).

ב. הסבירו מה משמעות סמכות החנינה של נשיא המדינה.

לנשיא יש סמכות לתת חנינה לעבריינים או להקל בעונשם לאחר שהורשעו על ידי בית משפט ונגזר עליהם עונש על פי חוק. הנשיא מחליט על פי שיקול דעתו האם לתת חנינה מלאה או הענקת הקלה בעונש. הוא מקבל המלצה משר המשפטים לגבי כל אסיר ומקבל החלטה.

19. המיעוטים בישראל

- א. כתבו והסבירו שני מאפיינים עיקריים של אחת מקבוצות המיעוט בישראל.
ערבים- הרוב מוסלמים, מהווים 21% מהאוכלוסייה בישראל.
האוכלוסייה הערבית עברה מודרניזציה ועלייה ברמת החיים.
בדואים – מוסלמים, מרוכזים בנגב ובגליל. גליל – יישובי קבע, נגב – מחצית ביישובי קבע. מתגייסים בהתנדבות לצבא.
דרוזים – מגדירים עצמם כעדה נפרדת מהלאום הערבי המוסלמי, יש להם דת ייחודית וסודית, בעלי רצון להשתלב בחברה בישראל, מתגייסים לצבא.
צ'רקסים- מוסלמים סונים מהקווקז, מונים כ-4000 נפש, גרים בשני כפרים מרכזיים, ריחנה וכפר כמא, מתגייסים לצבא.
ב. כתבו והסבירו שתי סיבות לשינוי שחל בחברה הערבית בישראל: מחברה מסורתית לחברה מודרנית.
עלייה ברמת החיים, מודרניזציה, עלייה ברמת ההשכלה.

20. השלטון המקומי

- א. ציינו והסבירו שניים מתפקידיה של הרשות המקומית.
קידום ופיתוח היישוב כלפי הממשלה ומוסדות השלטון; אספקת שירותים ממלכתיים – חינוך, רווחה, דת, כיבוי אש; אספקת שירותים מקומיים – ניקיון, שילוט, ביוב, כבישים, בינוי, רישוי עסקים.
ב. ציינו והסבירו שני הבדלים בין הבחירות לכנסת לבחירות לרשות המקומיות.
בבחירות לכנסת בוחרים מפלגה אחת והבחירה היא רשימתית; בבחירות לרשות מקומית בוחרים בשני פתקים: למועצה פתק של אחת הרשימות ופתק נוסף לראשות העיר בבחירה אישית.